

Впливи інтерпретуватимемо як вимірювання значення операції, що відобразатиметься за дебетом чи кредитом рахунка, або як обороти, а досягнутий стан – як сальдо рахунка.

Ознаки сутності змін в об'єктах визначатимуть ознаки відображення за дебетом і кредитом (в синтетичному і аналітичному розрізах) відповідно до економічної сутності активів, зобов'язань і власного капіталу. Ознаки стану слугуватимуть для оцінювання структурних змін. Сукупність усіх ознак присвоюють відповідним рахункам. Кореспонденція рахунків виступатиме як семантично пов'язані набори ознак рахунків, що взаємодіятимуть між собою. Систематизація ознак в наборах, парах наборів повинна відбуватися у межах приналежності господарської операції до одного з чотирьох типів змін об'єктів: “збільшення одного активу-зменшення іншого активу”, “збільшення одного зобов'язання або об'єкта власного капіталу-зменшення іншого зобов'язання або об'єкта власного капіталу”, “збільшення активу-збільшення зобов'язання або об'єкта власного капіталу”, “зменшення активу-зменшення зобов'язання або об'єкта власного капіталу”. Таким чином буде встановлено причинно-наслідковий зв'язок між дією (подією) і бухгалтерськими рахунками.

Важливо домогтися ідентифікації вказаних вище ознак та їхньої композиції відповідно до застосовуваних у конкретних ситуаціях методів вироблення і реалізації впливів з допомогою дій. Керуючі впливи, які є результатом діагностично-пошукового аналізу ситуацій, повинні бути сприйняті та відображені на композиції ознак, як такі, що запобігають небажаним змінам або вчасно їх регулюють.

Процедури ідентифікації і систематизації інформації про господарську операцію на бухгалтерських рахунках можуть бути реалізовані з допомогою засобів моделювання та інформаційних технологій бізнес-процесів. При цьому необхідно застосувати лінгвістичний апарат формулювання облікових фраз і створення розпізнаваних інформаційних образів (композицій ознак) кореспонденцій рахунків.

Література:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 р. № 996–XIV, зі змінами та доповненнями, у тому числі внесеними Законом України від 16.10.12 р. № 546 – VI.

УДК 657

Шигун М.М., д.е.н., проф.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Процеси глобалізації бізнесу та суттєві інституційні впливи на облік як наукову та практичну діяльність формують в сучасному обліковому середовищі нову парадигму інтернаціонального бухгалтерського обліку. Впровадження нової парадигми обліку обумовлює необхідність перегляду комплексу таких

системоутворюючих складових як облікові концепції, методологія обліку, облікові методи, стандарти обліку, облікова політика.

Важливе місце серед наведених складових займає концептуальна основа, що знаходиться у взаємозв'язку з іншими елементами системи обліку. Концептуальна основа функціонує на перетині теоретичного та методологічного рівнів бухгалтерського обліку і забезпечує розкриття базових підходів до складання і подання фінансової звітності.

Дослідження проблем розвитку облікових парадигм здійснювали такі вітчизняні і зарубіжні вчені та науковці як С.Ф. Голов, І.М. Динько, В.В. Єременко, В.М. Жук, О.П. Кундря-Висоцька, Н.М. Малюга, Т.О. Пасько, М.С. Пушкар, О.І. Скаско, Я.В. Соколов, М.В. Корягін, Т.С. Кун, Г.В. Уманців, Л.А. Чайковська, І.Й. Яремко та ін.

Вченими виділяються ознаки, що характеризують парадигми, наводяться нові концепції парадигмального розвитку, поєднуються підходи різних парадигм для забезпечення найбільш ефективного забезпечення інформаційних потреб користувачів. Разом з тим, більшість наукових підходів щодо видозміни діючої парадигми бухгалтерського обліку орієнтується переважно на запровадження МСФЗ.

Відповідно в наукових працях спостерігається активна підтримка інтересів міжнародних власників капіталу та розвиток концепції глобалізації бізнесу. Вказані процеси свідчать про формування парадигми інтернаціонального бухгалтерського обліку.

У процесі запровадження нової парадигми бухгалтерського обліку провідну роль відіграла діяльність Ради з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО). З точки зору РМСБО, фінансові звіти, що складаються багатьма суб'єктами господарювання і надаються зовнішнім користувачам у різних країнах світу, відрізняються між собою через соціальні, економічні та законодавчі особливості, притаманні кожній країні [2]. Різноманіття підходів у країнах світу призводить до утворення якісно різних моделей системи бухгалтерського обліку на базі різних елементів фінансових звітів, використання різних критеріїв визнання звітних статей та вибору різних баз оцінки.

Основним інструментом гармонізації регулюючих положень бухгалтерського обліку та процедур, пов'язаних зі складанням і поданням фінансових звітів виступили МСФЗ. Активне поширення МСФЗ як основи складання та подання фінансової інформації для користувачів є наслідком застосування цих стандартів більшістю країн світу або безпосередньо, або в якості основи для розробки національних стандартів.

В структурі МСФЗ окремо виділяється Концептуальна основа, яка не є стандартом обліку чи звітності, проте відіграє важливу методологічну роль. Розкриваючи основоположний підхід до процесу ведення обліку та складання звітності для забезпечення переважних потреб користувачів Концептуальна основа є основним інструментом доведення концепції глобалізації бізнесу до практичних правил ведення обліку та складання й подання звітності.

Практична реалізація будь-якої парадигми бухгалтерського обліку відбувається через систему нормативного регулювання процедур організації та ведення обліку господарської діяльності на міжнародному, національному, галузевому рівнях та на рівні окремих суб'єктів господарювання. Концептуальна основа є базовим вихідним нормативним документом, що визначає основоположний підхід до системи обліку та звітності, який запроваджується на рівні країни.

Впровадження МСФЗ в Україні передбачене Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”. Міжнародні стандарти застосовуються для складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності в обов’язковому порядку публічними акціонерними товариствами, банками, страховиками, а також підприємствами, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України [1, ст. 12-1, п. 2].

Використання в Україні Концептуальної основи як одного з нормативних документів в сфері бухгалтерського обліку викликане характером МСФЗ. Їх розуміння і впровадження передбачає розкриття основоположних принципів та базових положень щодо застосування стандартів відповідно до обраної облікової моделі на рівні суб’єкта господарювання.

Основна роль Концептуальної основи виявляється у тому, що вона містить виклад концепцій, на яких ґрунтується складання і подання фінансових звітів зовнішнім користувачам. Вихідні положення Концептуальної основи логічно впливають із мети фінансової звітності загального призначення. Рішення користувачів такої звітності, як правило, охоплюють придбання, продаж або утримування інструментів власного капіталу та боргових інструментів, надання або погашення позик та інших форм кредитів. Відповідно Концептуальна основа та МСФЗ переважно орієнтуються на інвестиційні процеси та здатність покриття зобов’язань.

Інформаційне забезпечення процесів глобалізації бізнесу підтримується закладеними до Концептуальної основи концепціями капіталу і збереження капіталу [2, п. 4.56-4.64]. Концепції капіталу, визначені МСФЗ, орієнтуються на альтернативні цілі власників бізнесу та розглядають вкладені ресурси з точки зору інвестованої купівельної спроможності або наявної виробничої потужності. Обрана концепція капіталу визначає мету, яка має бути досягнута при визначенні прибутку, навіть якщо можуть виникати певні труднощі оцінки при застосуванні концепції [2, п. 4.58].

Концепції збереження капіталу пов’язані з тим, як суб’єкт господарювання визначає капітал, який він прагне зберегти. Вони забезпечують зв’язок між концепціями капіталу і концепціями прибутку, й дають основу для вимірювання прибутку; є передумовою для розмежування прибутковості капіталу суб’єкта господарювання і повернення його капіталу.

Альтернативні основи оцінки, концепції капіталу та збереження капіталу обумовлюють формування різних моделей системи бухгалтерського обліку на рівні суб’єкта господарювання. При цьому вони відображають різні ступені доречності та достовірності, збалансованості між якими повинен досягнути управлінський персонал [2, п. 4.65].

Таким чином, формування в обліковому середовищі нової парадигми інтернаціонального бухгалтерського обліку є результатом інституційних впливів на облік з метою інформаційного забезпечення міжнаціональних власників капіталу. Основним інструментом впровадження нової парадигми бухгалтерського обліку та реалізації концепції глобалізації бізнесу є розробка МСФЗ, що дозволяють нівелювати різні соціальні, економічні та законодавчі особливості, притаманні кожній країні, та зменшити відмінності у підходах до використання різних елементів фінансових звітів, критеріїв визнання звітних статей, вибору різних баз оцінки, обсягу фінансових звітів та розкриття в них інформації.

Література:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. №996-XIV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_009.

УДК 671

Юрченко О.Б., к.е.н., доц.
Львівський національний університет ім. І.Франка

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Відповідно до Закону України “Про адміністративні послуги” № 5203-VI від 06.09.2012 р. (із змінами, внесеними згідно із Законом № 399-VII від 04.07.2013 р.) адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб’єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов’язків такої особи згідно із чинним законодавством [1].

Суб’єктами надання адміністративних послуг є бюджетні установи, а саме: органи виконавчої влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, уповноважені відповідно до Закону України “Про адміністративні послуги” надавати адміністративні послуги.

До складу адміністративних послуг відносять: видачу, переоформлення та анулювання ліцензій; видачу дублікатів та копій ліцензій; видачу посвідчень, сертифікатів, кваліфікаційних сертифікатів, свідоцтв, патентів, дозволів, технічних експертиз, витягів з технічної документації, паспортів; надання довідок, висновків та ін.

Надання адміністративних послуг у сфері соціального забезпечення громадян здійснюється на безоплатній основі.

При наданні адміністративних послуг у випадках, передбачених Законом України “Про адміністративні послуги”, справляється плата (адміністративний збір).

Розмір плати за надання адміністративної послуги (адміністративного збору) і порядок її справляння визначаються законодавством з урахуванням її соціального та економічного значення. Плата за надання адміністративної послуги (адміністративний збір) зараховується до державного або відповідного місцевого бюджету [1].

На виконання Закону України “Про адміністративні послуги” розроблено проект Закону України “Про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання”. Зокрема проектом Закону передбачається затвердити переліки безоплатних, платних адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання. При цьому передбачається визначити розміри плати за надання адміністративних послуг, платність яких встановлена законами, що регулюють суспільні відносини у відповідних сферах, відповідно до розмірів, встановлених законами або актами Кабінету Міністрів України, якщо таке передбачено законом.

Уряд України вимагає, аби бюджетні установи відображали операції з надання адміністративних послуг у бухгалтерському обліку та розкривали відповідну інформацію в розрізі видів адміністративних послуг у порядку, визначеному Міністерством фінансів. Про це йдеться в нещодавно прийнятій постанові Кабінету міністрів України “Деякі питання ведення обліку доходів, які надходять як плата за надання адміністративних послуг” від 07.08.2013 р. № 600.

Для узагальнення інформації про розрахунки та зобов’язання за адміністративними послугами, що надаються бюджетними установами відповідно до законодавства, плата за які зараховується до бюджету, передбачено окремий